

Таким чином, говорячи про професійні компетенції фахівців з економіки і підприємництва, слід зауважити, що сучасні умови функціонування підприємств створюють надзвичайно велику кількість викликів для його стабільної роботи і існування на ринку. І саме фахівці економічного профілю на підприємстві є тими, хто має вміння ефективно реагувати на усі зміни зовнішнього та внутрішнього середовища та швидко адаптувати свої ланки відповідальності до нових умов функціонування. Ці аспекти стають визначальними для формування переліку компетенцій, якими повинен володіти сучасний фахівець з управління підприємством, та значно підвищують важливість вирішення проблеми підвищення якості освіти в галузі економіки і підприємництва.

УДК 378:005.6

ХАРАКТЕРИСТИКА КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ В ПРОЦЕСІ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ

*Остапенко В.М., к.е.н.,
viktoria.ostapenko@hneu.net*

*Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця*

Нагальною проблемою сьогодення є відображення в роботі системи освіти зростання значення інформації, переходу інформаційних ресурсів у категорію стратегічних ресурсів розвитку людства. Відтак цілком об'єктивно стає необхідність удосконалення педагогічних технологій на підставі посилення їх орієнтації на формування інформаційного світогляду особистості, прищеплення їй у процесі навчання усвідомлення сутності інформаційних перетворень та їх суспільної значущості. Тому в майбутньому слід чекати економічного зростання від тих країн, чиї освітні системи зможуть забезпечувати, крім усіх інших, ще й володіння високим рівнем умінь і навичок, яких потребуватиме робоча сила в умовах глобалізації [1].

Розвиток навичок для суспільства знань було визначено складовою цілі підвищення якості освіти. ЄС починаючи з 2000 р. розробляв уніфікований перелік базових навичок для спільноти. В результаті було прийнято у 2006 р. Європейську довідкову систему ключових компетентностей для навчання впродовж життя, яка

рекомендована для впровадження у національні системи освіти країн-членів. Вплив освіти на економічне зростання виявляється насамперед через вплив освіти на продуктивність праці. Освіченіша людина швидше сприймає нову інформацію та ефективніше застосовує невідомі раніше засоби виробництва та форми організації виробництва. Процеси глобалізації висувають до робочої сили нові вимоги. Зміна цілей освіти обумовлена новими завданнями суспільства. Глибоке проникнення сучасних комунікацій і методів цифрової обробки інформації в економіку та управління висувають якісно нові вимоги до спеціалістів. Зокрема постійне оновлення наукових знань вимагає від людини вміння орієнтуватися в інформаційному просторі, критично підходити до відбору інформації, створювати нові знання та способи діяльності на основі одержаної інформації. Особливої значущості набувають навички ефективної взаємодії з інформаційним середовищем, уміння використовувати можливості, які воно надає. Порівняльну характеристику компетентностей в процесі розвитку системи вищої освіти подано в таблиці 1.

Таблиця 1 – Порівняльна характеристика компетентностей в процесі розвитку системи вищої освіти

Етап розвитку системи вищої освіти	Вимоги до робочої сили та компетентності
1	2
Європейська довідкова систему ключових компетентностей для навчання впродовж життя (2006 рік)	спілкування рідною та іноземною мовами
	цифрова компетентність
	вміння вчитись
	міжособистісна, міжкультурна, соціальна і громадянська компетентності
	математична компетентність та базові компетентності у галузі науки та техніки
	підприємливість та культурне самовираження
Вимоги до компетентностей робочої сили в умовах глобалізації	пізнавальної гнучкості
	ініціативи та саморегуляції
	критичного та аналітичного мислення
	креативності та розв'язання завдань
	співпраці та комунікації
	медійної та ІКТ-грамотності (інформація, комунікація, технології)

1	2
Вимоги до спеціалістів в умовах інформаційного суспільства	навички грамотної постановки завдань, що виникають у практичній діяльності, за допомогою сучасних комп'ютерних засобів та ІКТ
	навичками формалізованого опису поставлених завдань, елементарними знаннями про методи математичного моделювання, умінням побудувати прості математичні моделі поставлених завдань
	знання основних алгоритмічних структур і вмінням застосовувати їх, побудови алгоритмів вирішення задач за їх математичними моделями
	навички використання основних типів інформаційних систем і прикладних програм загального призначення для вирішення за їх допомогою практичних завдань

Інформаційне суспільство та глобальна економіка вимагають високого рівня системного мислення, що розглядатиме проблеми цілого світу та «економічної екосистеми» [2]. Міждисциплінарні підходи до досліджень розглядають як визначальні для досягнення всебічного розуміння складної дійсності, яка зараз постає перед світовою системою. Тут акцент робиться насамперед на розвитку навичок критичного мислення, креативності та ІКТ-грамотності (інформація, комунікація, технології). Це підвищуватиме здатність учнів оперувати символами. Високопродуктивна зайнятість у сучасній економіці вимагатиме від учня постійно маніпулювати символами, а саме політичними, юридичними та комерційними поняттями та цифровими грошима. Глобалізація покращує здатність студентів здобувати та використовувати знання. Вона покращує спроможність оцінювати, одержувати та застосовувати знання, самостійно думати, виробляти належні судження та співпрацювати з іншими в контексті аналізу нових викликів майбутнього [3].

Глобалізація стикається з викликами й можливостями інформаційної доби. Підприємства, що базуються на знаннях, часто скаржаться на те, що випускники не мають можливості навчитися новим навичкам та асимілювати нові знання. Тому навички пізнавальної гнучкості, ініціативи й саморегуляції стають як ніколи важливими. Потенційною відмовою від впливу глобалізації на освіту може стати посилення технологічних прогалів та цифрових розбіжностей між розвиненими та менш розвиненими країнами. Глобалізація сприяє створенню та підтримує розвиток інформаційних технологій, заохочує проведення досліджень, експериментів,

спрямованих на розширення меж потенціалу інформаційних технологій та комунікацій для ефективнішого навчання. Глобальний обмін знаннями, навичками та інтелектуальними ресурсами необхідний для різних завдань на різних рівнях. Міжнародні перспективи, започатковані через міжкультурну освітню співпрацю між світовими установами, можуть перейти від академічних сфер до професійних організацій, в яких світова освіта збереже вигідні набори здібностей, сформовані через досвід міжкультурного спілкування [4].

В умовах інформатизації освіта перестає бути засобом засвоєння готових загальнонавчаних знань. Освіта перетворюється на спосіб обміну інформацією між людьми протягом усієї їх життєдіяльності та передбачає не тільки засвоєння одержаних знань, а й віддачу своїх в обмін на одержані. Активний інформаційний обмін став сутністю процесу інформатизації загалом і в освітній сфері зокрема. Тому фундаментальне завдання освіти в інформаційному суспільстві – підготовка молоді до життя у швидко змінюваних умовах, оскільки відставання у сфері інформатизації в цілому та самій системі освіти може мати незворотні наслідки.

Сьогодні уряди розвинутих країн приділяють пильну увагу технологіям донесення освітніх послуг до споживача. Цей феномен зумовлений поширенням концепції безперервної освіти, або навчання протягом всього життя (*lifelong learning*). За таких обставин феномен навчання протягом усього життя породив попит на освіту з боку дорослих, віртуальними студентами стали ті, хто не має часу та можливості навчатися за очною чи заочною формами навчання. Таким чином, в інформаційному суспільстві головним пріоритетом освітньої політики стає формування системи безперервної освіти.

Література:

1. Михаць С.О. Вплив глобалізації на зміст освіти ХХІ століття як чинника економічного зростання / С.О. Михаць, Т.І. Городиський // Глобальні та національні проблеми економіки 2017. – Випуск 19. – С. 18-21.
2. Fischer S. Globalization and its challenges / S. Fischer // The American Economic Review. – 2003. – № 39 (2). – P. 1–30., с. 1–30
3. Marginson S. After globalization: Emerging politics of education / S. Marginson // Journal of Education Policy. – 1999. – № 14 (1). – P. 19–31, с. 19–31
4. Stiglitz J.E. Towards a new paradigm for development: Strategies, policies and processes, 19th Oct 1998 / J.E. Stiglitz. –Prebisch Lecture for UNCTAD. Geneva: UNCTAD [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://web.worldbank.org/>